

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Cap. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

quod Clerici adversus Silvanum interrogati, respondunt se à majoribus & lenioribus Clericis ita accepisse, quod traditor esset Silvanus; id est, quod tradidisset lucernam argenteam tempore persecutionis, Diocletiano VIII. & Maximiano VII. Coss. anno Christi 303. Quod si hæc Acta apud Zenophilum gesta essent anno Christi 306. Clerici utique non dicerent accepisse se à Majoribus suis rem adhuc recentis memoriæ, quam ipsi videre potuerant. Denique quis Zenophilo præceperat, ut de crimine traditionis Silvani tantâ curâ ac diligentia cognosceret? Certe non Galerius. Hic enim Christianos acerbissime persequebatur. Nec Maxentius. Nam & hic paganus fuit, ut ex Eusebio & Zosimo constat: & anno Christi 306. quo hæc Acta esse Baronius affirmat, nondum Africam sub ditionem suam redegerat, sicut paulo antea demonstravimus. Sed neque illud dici potest, Constantinum Imperatorem eam cognitionem mandasse Zenophilo: quippe cum anno Christi 306. Constantinus ne unam quidem glebam in Africa possideret. Ex his manifeste convincitur, Acta hæc apud Zenophilum Consularem Numidiæ, non 306. sed 320. Christi anno gesta esse, Constantino Maximo Augusto VI. & Constantino juniore nobilissimo Cæsare Coss. Alius præterea error est in iisdem Annalibus corrigendus, ubi Concilium ducentorum ac septuaginta Episcoporum à Donatistis Carthagine celebratum, confertur in annum Christi 308. De hoc Concilio ita loquitur Augustinus in Epistola ad Vincentium: *Scribit enim ille Tychonius, homo, ut dixi, vestra communionis, à ducentis & septuaginta Episcopis vestris Concilium Carthaginense celebratum. In quo Concilio per septuaginta & quinque dies, postpositis omnibus præteritis, limatam esse sententiam, atque decretum, ut Traditoribus immensi criminis reus, si rebaptizari nollent, pro integris communicaretur. Deuterium etiam Macrinensem Episcopum communionis vestra, dicit Traditorum plebem congregatam Ecclesia miscuisse: & secundam statuta illius Concilii à ducentis & septuaginta Episcopis vestris facti, fecisse cum Traditoribus unitatem; eique Deuterio post hoc factum iugiter communicasse Donatum: nec solum hoc Deuterio, sed etiam universis Maurorum Episcopis per quadraginta annos, quos dicit usque ad persecutionem per Macarium factam, Traditoribus sine baptismo communicasse.* Ex his Augustini verbis Balduinus in historia collationis, & post eum Baronius existimaverunt, hoc numerosum Donatistarum Concilium celebratum esse annis quadraginta ante tempora Macariana. Hæc autem cepisse anno Christi 348. aut 49. recte animadvertit Baronius. Verùm reatentius examinata, observavi Augustinum nequaquam id dicere, quod Balduinus & Baronius crediderunt. Idenim tantum dicit Augustinus, seu potius Tychonius, Donatum Deuterio & reliquis Maurorum Episcopis per quadraginta annos communicasse, eisdemque Maurorum Episcopos semper usque ad Macariana tempora Traditoribus absque iteratione baptismi communicasse. Quid enim aliud sonant hæc verba Augustini? *Eique Deuterio post hoc factum iugiter communicasse Donatum: nec solum Deuterio, sed etiam universis Maurorum Episcopis per quadraginta annos, quos dicit usque ad per-*

secutionem per Macarium factam, Traditoribus sine baptismo communicasse. Ex quibus verbis duo colligi possunt. Primum est, Episcopos Maurorum, qui erant partis Donati, non rebaptizasse nisi post tempora Macariana. Nam ante hæc tempora Catholicos ad se venientes, si rebaptizari nollent, tanquam integros suscipiebant. Post persecutionem autem Macarii, Catholicos non nisi rebaptizatos communioni suæ lociarunt, in odium, ut videtur, persecutionis illius, cujus auctores esse Catholicos criminabantur. Illud præterea ex verbis Augustini colligimus, Donatum illum qui Majorino successit, & à quo Donatistæ sunt appellati, Episcopum fuisse Carthaginis per annos quadraginta. Nisi forte Augustini locum ita emendare malimus. *Nec solum Deuterio, sed etiam universis Maurorum Episcopis quos dicit per annos quadraginta, usque ad persecutionem per Macarium factam Traditoribus sine baptismo communicasse.* Quæ quidem lectio & æquior mihi videtur & verior. Quippe ab initio schismatis usque ad persecutionem Macarii, anni sunt quadraginta. Ceterum Synodum illam ducentorum ac septuaginta Episcoporum anno Christi 308. celebratam non esse, ex his quæ supra disputavimus manifeste convincitur. Cum enim schisma constat non sit ante annum Christi 320. quomodo congregari potuit tam numerosa Synodus Episcoporum schismaticorum anno Christi 308. Equidem arbitror Synodum illam congregatam fuisse temporibus Donati Carthaginensis Episcopi, aliquot annis post Synodum Nicenam. Moveret me primò quidem numerus Episcoporum ducentorum ac septuaginta, qui certe novo adhuc & recente schismate tot esse minime potuerant. Proinde necesse est, ut roborata & maxime confirmata fuerit hæc factio, cum tantus numerus Episcoporum in urbem Africæ primariam convenit. Constat autem Donatistarum factionem temporibus magni illius Donati præcipue viguisse. Itaque sub illius Episcopatu hoc Concilium convenisse, non sine causa existimamus. Certe salvo ac superfluo Cæciliano id fieri non potuisse pro certo habeo. Nam & Cæcilianus apud Imperatorem plurimum poterat, postquam innocentiam suam ei coram approbaverat; nec Imperator ipse id laturus fuisset, quippe qui & basilicas Donatistis ademerit. Sed & Augustini seu potius Tychonii verba, indicare videntur Synodum illam sub Donato congregatam fuisse. Postquam enim dixit Deuterium secundum statuta illius Concilii fecisse cum Traditoribus unitatem, addit eidem Deuterio post hoc factum iugiter communicasse Donatum. Ex quibus colligere possumus id Concilium Deuterii ac Donati temporibus fuisse celebratum.

CAP. IV.

Sed nunc tandem ed revertamur unde digressi fuimus. Non multo post ordinationem Majorini, à qua Donatistarum, schisma cepit exordiri, Constantinus superato Maxentio Italiani & Africam Imperio suo adjunxit. Qui cum superiores Principes persecutione ac supplicii Christianorum res suas labefactas intelligeret, contrariam viam ingressus, propositis edictis pacem ac libertatem

tem Christianis reddidit. Nec his contentus, magnam vim pecunie clericis per Africam dividi iussit, datis super hac re literis ad Vrsum Rationalem Africæ, & ad Cæcilianum Carthaginensem Episcopum. Extat Epistola Constantini ad Cæcilianum in lib. 10. historię Ecclesiasticę Eusebij, quam nos brevitate studio hic prætermisimus. Sub finem hujus Epistolę Constantinus schismaticos acerbe perstringit, qui plebem Carthaginensis Ecclesię pervertere jantum moliebantur; quibus exitium minatur nisi resipuerint. Eodem tempore Epistolam scripsit ad Anulinum Proconsulem Africę de immunitate Clericorum in hæc verba:

CONSTANTINVS MAXIMVS
Augustus Anulino.

Ave Anuline charissime nobis. Cum ex multis rebus constet, religionem illam in qua summa divina Majestatis reverentia custoditur, spretam quidem maximam Republica importasse discrimina; eandem verò rite acceptam & custoditam, & nomini Romano maximam prosperitatem, & cunctis mortalium rebus, divina id tribuente beneficentiâ, præcipuam felicitatem contulisse; placuit ut homines illi, qui cum debita sanctimonia & assidua eius legis observantia ministerium suum divina religionis cultus exhibent, laborum suorum mercedem reportent. Anuline charissime nobis. Quocirca eos homines qui intra provinciam tibi creditam in Ecclesia Catholica cum Cæcilianus præest, huic sanctissimæ religioni ministrant, quos Clericos vocare consueverunt, ab omnibus omnino publicis functionibus immunes volumus conservari, &c. quæ habentur in libro 10. Eusebij. Hanc Epistolam simul atque accepisset Anulinus, Cæcilianum Episcopum cum Clericis accersivit. Perlectoque ipsis regali præcepto, hortatus est, ut unitate facta, absque impedimento deinceps divinæ legi inservirent. Verum paucis post diebus, quidam ad juncta sibi populi multitudine Anulinum adierunt, eique duos libellos obtulerunt; alterum in aluta signatum, qui superscriptus erat hoc modo: Libellus Ecclesie Catholice criminum Cæciliani, traditus à parte Majorini. Alterum sine sigillo, coherentem eidem aluta, datum die 17. Calendas Majas Carthagine, Domino nostro Constantino Augusto III. Consule. Petieruntque ab Anulino, ut eos libellos ad principis Comitatum dirigeret. Anulinus rem haudquaquam negligendam ratus, Imperatorem de omnibus certiorém statim fecit, missâ ad eum hujusmodi relatione.

CONSTANTINO MAXIMO AVG.
Anulinus V. C. Proconsul Africæ.

Scripta caelestia Majestatis Vestra accepta atque adarata, Cæciliano & his qui sub eodem agunt, quique Clerici vocantur, de votis parvitas mea insinuare curavit; eosdemque hortata est, ut unitate consensu omnium facta, cum omni omnino munere indulgentiâ Majestatis Vestrae liberati esse videantur Catholici, custodita sanctitate legis, debita reverentia divinis rebus inserviant. Verum post paucos dies extiterunt quidam adunata secum populi multitudine, qui Cæciliano contradicendum putarent; quique fasciculum in aluta signatum, & libellum sine signo obtulerunt dicationi meæ, atque impendio postularunt, ut ad sacrum & ve-

nerabilem Comitatum numinis vestri dirigerem. Quæ manente Cæciliano in statu suo, subjectis eorundem actis, quo cuncta Majestas Vestra possit dignoscere, parvitas mea dirigere curavit. Extat hæc relatio Anulini apud Augustinum in Epistola 68. In qua merito quæri potest, quis sit ille libellus sine signo. Nam fasciculum quidem ille in aluta signatus, nihil aliud erat quàm libellus seu chartæ criminum Cæciliani. Illum verò libellum sine signo eidem aluta coherentem, equidem crediderim esse libellum precum, quem Episcopi partis Majorini ad Constantinum miserunt, petentes ut ex Gallia sibi iudices daret, qui inter ipsos ac Cæcilianum eiusque collegas judicarent. Exemplum hujus libelli refert Optatus in lib. 1. in hæc verba: Rogamus te d. Constantine, optime Imperator, quoniam de genere justo es, cujus pater inter ceteros Imperatores persecutionem non exercuit, & ab hoc facinore immunis est Gallia. Nam in Africa inter nos & ceteros Episcopos contentiones sunt. Petimus ut de Gallia nobis iudices dari præcipiat pietas tua. Data à Luciano, Digno, Nasso, Capitone, Fidentio & ceteris Episcopis partis Majorini. Scio in vulgatis Optati exemplaribus legi partem Donati. Sed tunc temporis dicebatur pars Majorini, quæ postea substituta in Majorini locum Donato, dicta est pars Donati, ut testatur Augustinus in Epistola supra memorata. Has igitur preces intelligi puto ab Anulino, cum ait libellum sine signo sibi traditum esse à parte Majorini. Id ut credam, facit Augustini locus in Epist. 171. ubi Donatistas sic alloquitur: Majores vestri, quorum in sacrilega præcisione perseveratis, Episcopum contra Episcopum ordinarunt; altare contra altare erexerunt. Postea literas ad Imperatorem Constantinum, ut inter Afros Episcopi transmarini judicarent, miserunt. Ubi literarum nomine procul dubio intelligit Augustinus preces illas quas supra ex Optato retulimus. Cùm igitur Majores Donatistarum duos tantum libellos per Anulinum miserint ad Constantinum Imperatorem adversus Cæcilianum; & cùm alter eorum libellorum nihil aliud fuerit quàm chartæ criminum Cæciliani, profus necesse est, ut alter libellus qui signatus non erat, fuerit libellus precum quas ad Constantinum mittebant Episcopi partis Majorini. Quid quod & Balduinus idem censuit in annotationibus ad primum Optati librum, & Baronius. Confirmari id etiam potest ex Augustini Epistola 162. Indicem enim causæ aditionis eum fecerant, qui ad eum etiam preces miserant.

CAPUT V.

Aceptâ relatione Anulini Proconsulis, & libellis eidem relationi conjunctis, Constantinus Imp. graviter commotus est; quippe qui nihil antiquius haberet, quàm ut remotis omnibus discidiis Christiana religio ubique observaretur. Statim itaque literas ad eundem Anulinum dedit, mandans ut Cæcilianum cum decem Clericis partis suæ, & adversarios Cæciliani similiter cum denis partis ipsorum Clericis Romam venire præciperet intra diem sextum Nonas Octobris, ut illis Episcopali judicio causa eorum disceptaretur. Quibus Constantini literis obtemperans Anulinus, Cæciliano & adversariis eius præcepit, ut deni ex utra-